

דברי תורה לפרשת שלח לך

מאת הרב ארי לנדא

מדוע הובאה פרשת הנסכים בפרשתנו?

המצווה הראשונה המופיעה בפרשה לאחר סיפור המרגלים היא מצוות הבאת נסכים כתוספת לקרבן. התורה מפרטת אילו נסכים וכמה להביא לכל סוג של קרבן. לכאורה מקומה של מצוה זו הוא מזור - הרי דיני קרבנות הם בספר "ויקרא", מה עושים דינים אלו כאן?

יתכן כי השאלה המקדמית צריכה להיות בשביל מה צריך בכלל נסכים כתוספת לקורבן, ואם הם כל כך חשובים מדוע ישנה חובה להוסיפם רק בארץ ישראל ואילו במדבר הם לא ניתנים? מסביר הרש"י הירש על האתר "לא הנפש לבדה היא לה' ותורתו אלא גם .. כל יסודות הקיום הרווחה והאושר - גם אלה הם רק לה' ותורתו". הנסכים מדגישים כי עבודת ה' אינה חד ממדית. לכאורה הקרבת הקרבן מבטאת את הערגה והכיסופים של נפש האדם לאלוקיו, זו הסיבה שמביאים את הקרבן מן החי, מעין תמורה לאדם המקריב. הנסכים תפקידם להורות כי הביטוי לקשר של האדם לאלוקיו איננו רק בנפש השכלית אלא בכל צד מצדדי המציאות כולל צומח ודומם. הנסכים באים כסולת שמן ויין ולא במצב הטבעי הראשוני (גרעיני חיטה, זיתים וענבים), כדי לייצג את הצומח והדומם הבאים מתוך מעשי האדם. הקרבן המוקרב עם נסכיו מבטא מציאות מושלמת של אדם המביא לאלוקיו את החי צומח ודומם בבחינת "מה אשב לך? והכל שלך".

במדבר המציאות איננה טבעית ונורמאלית, עם ישראל מקבל את לחמו לא בזעת אפו אלא ע"י נס כמין משמים. לפיכך גם פנית האדם לאלוקיו היא מתוך ראייה חד- צדדית המסומלת בקרבן מהחי בלבד. לעומת זאת הראייה הכוללת המתאימה

לחיים טבעיים בארץ ישראל דורשת הקרבת כל מרכיבי המציאות: חי, צומח ודומם במסגרת הקרבן. הבנה זו מתקשרת להסברו של "שפת אמת" לשורש סיבת חטא המרגלים "וזהו ג'כ ענין המרגלים להמשיך אור התורה לההרגל והטבע. שהרי במדבר היו בני חורין.. ולא הי' שום עול אחר עליהם. והיו צריכין להביא הארת התורה גם בהטבע". מסביר בעל "שפת אמת" שהמרגלים פחדו כי המאמץ המיוחד בתיקון הארץ יגבה מהם ירידה מהרמה הרוחנית הקיימת במדבר ולכן הם שכנעו את העם לא להיכנס. אך הם לא הבינו את ייחודה של א"י. על הארץ נאמר "עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ" ומשמעות הפסוק כי החיים בה מורכבים, רב ממדיים, ממש כמופע האלוקי בעולמנו שהוא מורכב ואין-סופי. לכן ניתנה לעם ישראל פרשת הנסכים להראותם כי עבודת ה' בא"י היא דבר מורכב ורב ממדי וניתן לגלות את האור האלוקי ואת אורה של התורה אפילו בטבעה של ארץ ישראל, דבר שלא היה מובן למרגלים. ההמשך לאותו רעיון מבוטא במצוות הפרשת חלה, המצווה הבאה לאחר פרשת הנסכים. האדם ההולך במדבר בהשגחתו של ה' לומד להעריך את הניסים האלוקיים אך הוא מזלזל במעשי האדם ובתרומתו לקיום העולם ושכלולו. עצם החיוב להפריש מתנה לשם שמים, חלה מן העיסה, אשר גולגלה ביד אדם (ולא רק כתרומה ומעשר הניתנים בשלב גרעיני החיטה, שהם התוצר הטבעי-אלוקי), משמעותו שלא רק הדבר הטבעי שנברא ע"י ה' כמות שהוא, ניתן לקדשו, אלא אף דבר הנוצר ע"י האדם כמו עיסת בצק ניתן לרומם אותו ע"י הקדשת חלקו.

שתי מצוות אלו, נסכים והפרשת חלה מהעיסה, הקשורות דווקא לארץ ישראל מקרינות אור חדש על עבודת ה' בארץ ישראל. אדם המחפש קרבת ה' בארץ אסור לו לחפשה רק בלימוד התורה, אלא לימוד התורה אמור לתת לו כלים למצוא את הקשר האלוקי בכל חלקי המציאות. מכאן האדם נדרש לשאוף ולרומם את המציאות למדרגה האלוקית, לא רק את הטבע עצמו, אלא כל מעשיו ויצירתו אמורים להיות מכוונים לשם שמים. מכאן ששתי מצוות אלו מהותן - "בְּכֹל דְרָבְךָ דַּעְהוּ".